Visi 2004 m. Meškininkų piliakalnyje aptikti radiniai yra 45 registruotos ir 46 smulkios lipdytos lygiu ir brūkšniuotu paviršiumi puodų šukės. Tarp jų rasti 7 pakraštėliai ir 8 dugneliai. Pakraštėliai rodo buvus 12–20 cm skersmens brūkšniuotus ir 8–14 cm skersmens lygius puodus, kurių dugnų skersmuo svyruoja nuo 12 iki 14 cm. Pastebėta, kad brūkšniuotos keramikos indai yra su kiek storesnėmis sienelėmis nei su lygiu paviršiumi, nors abi keramikos rūšys turėtų būti chronologiškai vienalaikės.

Tyrimų metu rasta medžiaga rodo, kad Meškininkų piliakalnio vietoje I tūkst. pr. Kr. buvo neįtvirtinta gyvenvietė, o pats piliakalnis čia įrengtas vėliau. Jo menkas kultūrinis sluoksnis aikštelės P dalyje sunaikintas erozijos. Piliakalnio laikotarpiui gali būti skiriamas tik plote 5 aptiktas stambesnis akmuo, tarsi rėmęs kažkokią masyvesnę konstrukciją. Piliakalnio chronologiją galima patikslinti tik radiokarbono būdu datavus surinktas anglis bei atlikus tyrimus pylimo papėdėje.

INVESTIGATIONS OF THE MEŠKININKAI HILL-FORT

In 2004 in the S part of the top of the Meškininkai hill-fort (Jurbarkas district) the total area of 90 m^2 was investigated. A hearth pit, a stone pavement, two pits (one of them a waste-pit) and about 90 hand-made pottery shards with a smooth and brushed surface were found. The finds are datable to the 1st millennium B.C. and are applicable to an unfortified settlement, which used to exist here before the hill-fort was formed.

ŠEIMYNIŠKĖLIŲ PILIAKALNIO IR SENOSIOS UŽTVANKOS TYRINĖJIMAI

Gintautas ZABIELA

2004 m. Šeimyniškėlių piliakalnio (Anykščių r., Anykščių sen.) tyrinėjimų sezonas buvo penkioliktas iš eilės. Tyrimai vykdyti trijose piliakalnio vietose: R aikštelės krašte ištirtas 2003 m. likęs netirtas ploto 49 R ketvirtis; didžiojo (PR) pylimo vidinėje pusėje tyrinėta 2002 m. aptikto spėjamo pastato vieta (plotai 52–54); PV aikštelės pakraštyje ištirtas plotas 55. Rengiantis atkurti piliakalnio V pusėje esančią užtvanką (tai buvo padaryta 2004 m. rudenį), papėdėje, buvusio tvenkinio vietoje iškasti du šurfai (Š1–2) bei padarytas XX a. pirmojoje pusėje perkastos užtvankos skersinis pjūvis (plotas 1).

Ploto 49 R ketvirtyje rastas formuojant aikštelės ŠR kraštą supiltas iki 1,7 m storio rudo molio sluoksnis, kuriame aptikta sudegusios medienos liekanų, pora neaiškių geležinių dirbinėlių, o įžemyje – ankstyvojo piliakalnio įtvirtinimų, 50x45 cm skersmens ir 90 cm gylio stulpavietė.

Plotuose 52–54 aptikta ant ankstesnio, matyt, XIII a. pylimo stovėjusi medinė gynybinė siena, užpilta vėlesnio pylimo molio sluoksniu ir pakliuvusi į jo vidinį šlaitą. Jos liekanas sudaro iki 2,5 m pločio tamsiai pilka degėsinga žemė su molio tinku bei paskirų rąstų degėsiai, gulintys plokščiame paviršiuje. Išorinėje pusėje sienos rąstai buvo dėti vienas ant kito mažiausiai 80 cm aukščiu (išliko stati užplūkto molio sienelė). Mažiausiai 3 m ilgio rąstus vietomis rėmė įkasti stulpai (rasta pora

stulpaviečių). Sienos vietoje rastas geležinis pincetas, neaiškaus geležinio dirbinio fragmentai, žalvarinė vielutė, keletas žiestų puodų šukių bei gyvulių kaulų. Sienos konstrukcija buvo maždaug tokia: iš išorės – iki 25 cm storio gulsti rąstai, už jų – suplūktas rausvas molis, perdegęs į molio tinką, už pastarojo – vėl skelti rąstai ar storos lentos.

Didžiojo pylimo vidinėje papėdėje, jo R kampe aptikta 160x100 cm dydžio tamsiai pilkos žemės dėmė su iki 15 cm skersmens perdegusiais akmenimis, molio tinku. Tai tarsi čia stovėjusio prie pylimo priglausto medinio pastato kampas, labai suardytas XX a. arimų. Čia rastas žalvarinis žiedas praplatintu priekiu bei neaiškaus geležinio dirbinio fragmentas, kiaulės kojos kaulas.

Piliakalnio V šlaito viršutinėje dalyje tirtame plote 55 aptiktas nuo aikštelės suartas 30 cm storio pilkas kultūrinis sluoksnis bei iki 50 cm storio supilti priesmėlio–molio sluoksniai. Kultūriniame sluoksnyje rasti žalvariniai: diržo sagties liežuvėlis, apvalios skardinės segės fragmentas, pora skardelių bei retesnė sidabrinė Jogailos laikų moneta su karūnuota galva ir žvėrimi su tamga.

Tvenkinio vietoje iškastuose dviejuose šurfuose (8 m^2) nuo paviršiaus iki 60 cm gylio yra XX a. ardant piliakalnio kalvos pagrindą susiformavę sluoksniai be jokių radinių, o arimų suardytas kultūrinis sluoksnis prasideda giliau. Senojo užtvankos pylimo 17,4 m ilgio iki 4,8 m aukščio pjūvis (14 m^2) parodė, kad pylimas supiltas per vieną kartą iš rausvo molio. Jo dugne, labiau ŠV pusėje rasti ant durpingos žemės pakloti 7 19–28 cm skersmens rąstai, gulintys 90–210° kryptimi vienas šalia kito ir dar vienas 30 cm skersmens rąstas, gulėjęs atskirai kiek toliau. Rąstai gerai išlikę, tad paimti mėginiai juos datuoti dendrochronologiniu būdu. Klaipėdos universiteto doktorantui M. Brazauskui pavyko datuoti vieną mėginį. Gauta 1232 m. data rodo, kad užtvankos pylimas buvo supiltas jau pirmosios pilies statybos laikotarpiu. Pylimo pjūvio PR dalyje atkastas čia augusio prieš įrengiant užtvanką ir kirviu nukirsto 36x30 cm skersmens beržo kelmas.

2004 m. Šeimyniškėlių piliakalnyje ištirtas 169 m^2 bendras plotas leido patikslinti kai kuriuos piliakalnio įrengimo aspektus. Tyrimai parodė, kad žemės darbų mastas įrengiant vėlyvąjį piliakalnį buvo didesnis, nei iki šiol atrodė. Surinkti radiniai piliakalnio chronologijos – XIII–XIV a. – nepakeitė.

INVESTIGATIONS OF THE ŠEIMYNIŠKĖLIAI HILL-FORT AND THE ANCIENT POND DAM

In 2004 during the fifteenth season of the Šeimyniškėliai hill-fort (Anykščiai district) investigations the total area of 169 m^2 was investigated on the hill-fort, and a profile section of the ancient pond dam at the W foot of the hill-fort was made. On the inner slope of the greater rampart of the hill-fort remains of an earlier wooden defensive wall were found. Beneath the pond dam well-preserved logs were excavated. Their dendrochronological date is 1232. Chronology of the hill-fort (the 13th–14th century) has not changed.